

VERES ISTVÁN

Amplitúdó

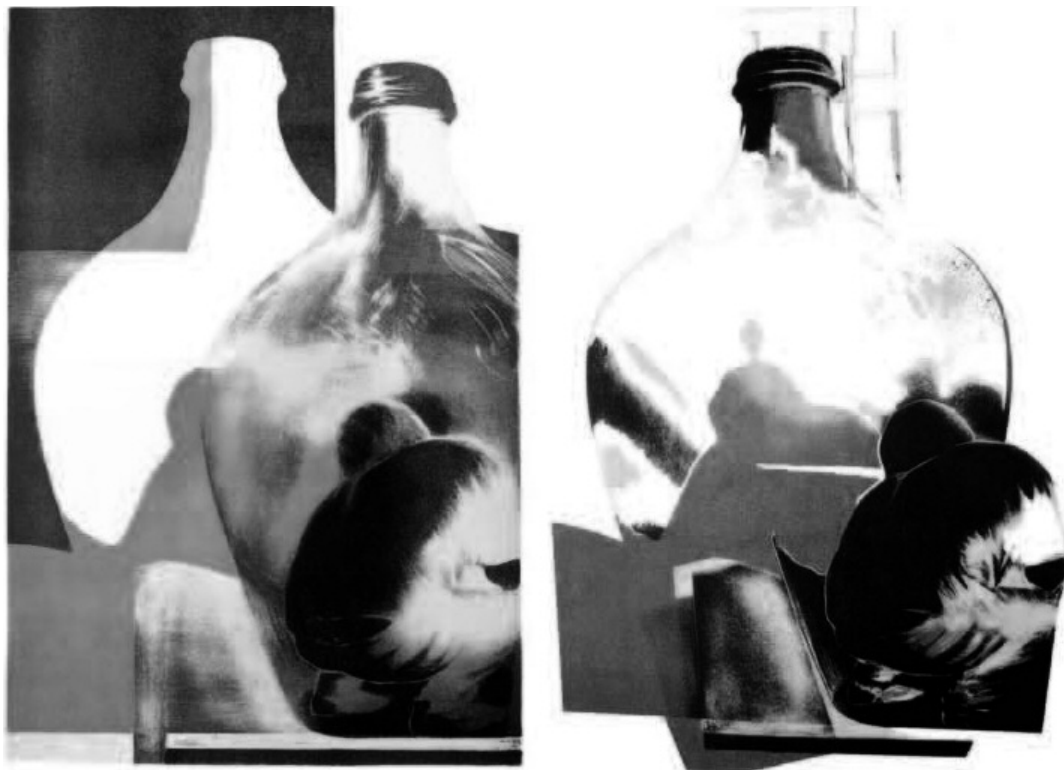
Nem ez az első eset, hogy zokniban zuhanyozom. Igaz, korábban a szürke, kikopott sarkú gyapjú zoknik voltak rajtam, most meg a vékony zöldek, amelyek ráadásul ki sincsenek kopva. Nagyon jó a... tartásuk. Nem szorítanak, de nem is csúsznak le. Hideg lábujjakkal az öntöttvas kádhoz érni maga az Antarktisz, ezért hagytam őket magamon. Na meg azért, mert nem volt kedvem... semmihez. Semmihez, aminek van értelme. A tisztaság viszont, ha nem is fél egészség, mégiscsak jó valamire. Na meg vannak alkalmak, amelyek előtt megmosakodni... illik. Délután a temetésen senki nem fogja megkérdezni tőlem, hogy mosakodtam-e, mielőtt ide jöttem, mégis... beállok a víz alá. Először a hideg jön, a zuhanyrózsát a kád széle felé fordítom, de a csőben levegő lehet, mert prüszköl, nagy nyomással spriccel ki a vízkővel benőtt rózsá nyílásain... a lábamra. A zuhanyzás olyan, mint a halál. Lassan elborít a meleg, aztán mire kihűlnek a dolgok, addigra már kiléptünk a kádból... meg mindenből. Holnap a temetésen erre senki nem fog gondolni, csak a hantokra, meg a göröngyökre, amelyek a koporsófedélen esnek kisebb, aztán még kisebb hantokra, még kisebb göröngyökre. Semmi megindító nincs egy temetésben, ezeknek a hantoknak és göröngyöknek a kopogását leszámítva. Úgy kopognak, mint ha be akarnának jönni, vagy mint ha a koporsóba beszögelt ember akarna visszajönni közeánk. Mint aki hirtelen meggondolta magát. Aztán már csak azt hallani, ahogy a lapátok a földet harapják. A férfiak pedig a végére megizadnak, némelyikük ingre vetkőzik, persze csak jó időben. A sírásók ki tudja éppen mit csinálnak, ők a temetésre már nem hivatalosak. Mindenféle csiger borokat kapnak, hogy miközben kiássák a vermet, legyen mit a szájukba önteniük. Általában ketten vannak, de sok az olyan falu, ahol egy ember csinálja. A sírásó. A szomszéd faluban János, nálunk a Gyula, akinek, mivel már elég öreg, néha segít a Lajos. Jozsko mesélte, hogy valami fekete, tintaszerű folyadék ömlött rájuk egyszer sírásás közben, amikor munkanélküli volt otthon Úbrezsbén, Szobránc mellett, ahonnan származik. Nem volt munkája, és a sírásóhoz osztották be, ott kellett épp segíteni, hát odament. Hogy állítólag a szomszéd sírba ástak véletlenül át, feltörve a csákánnyal a koporsó oldalát. Onnan jött a lé – próbálom rekonstruálni az évekkel ezelőtt hallott történetet borotválkozás közben. Meg hogy egyesek az ilyen munkáktól el is vették az eszüket, olyanokat láttak, amiket mások nem, aztán az lett a vége, hogy egy öreg néznie kellett közbelépnie, hogy helyreálljon az illető gondolatvilága, és eltűnjenek a zavaró dolgok. Valaki azt mondhatná, hogy kísértették a szellemek, de én nem mondom. Jozsko szerint az öregasszonyok valamit mondtak vagy csináltak, aztán nem jöttek

többé a zavaró... látomások. Én viszont megyek, lassan el kell indulnom, hogy délutánra odaérjek. A hajamra nem rakok zselét, mert ráfagy... valószínűleg sapkát kell húznom. Köd van, meg zúzmara, meg fagyott sár, ami néha kiolvad, és beletapad... a cipők meg a kerekek rovátkáiba. Onnan aztán később kipotyog, aztán kis szerencsével megint összejön neki, hogy betapadhat valahová. Amikor egy ilyen sárdarab leválik a kerékről, csak annyit látni, hogy ott marad az aszfaltút szélén egy derékszög alakú valami, olyan két kis összetapadt... sárpálca. Ez a kis koszvinikli aztán elég hamar megszűnik létezni, mert vagy elmossa az eső, vagy egyszerűen csak szétbomlik, mintha nem is lett volna. Senki nem rendez neki temetést, pedig ő is volt, és egyszer csak megszűnt. A koszvinlik temetkezési szokásai tehát mások, mint az emberekéi, sőt, már az életük is, a koszvinlik ugyanis... leszarják egymást. Sanyikám, hát te engem le se szarsz? – kérdezték a koporsóban fekvő férfit az egyik vasárnap délután a futballpályán. De, Petikém, leszarlak – hangzott a válasz. De akkor még minden úgy ment... ahogy. Hívták, ő meg ment, ha volt ideje, meg akkor is, ha nem. Mert mindenkinek tegnapra kell kész legyen minden, vagy legkésőbb most. Valaki meg szakadjon szét. De hát arra van az ember, hogy szétszakadjon. A munkát meg akkor kell csinálni, amikor van. Munka, mint a... hétszentség. Amikor ez elhangzott, akkor nem volt semmi, csak a munka. Ezt a hozzáállást valahogy soha nem tudtam megérteni – biggyesztgetem az ajkaim fölényesen, miközben a cipőkrém után kutatok egy pókhálóval kibélelt dobozban. Elkezdem fényesíteni a fekete félcipőket... legalább két éve nem voltak a lábamon. Közben beismerem, hogy én sem tiltakozom majd, ha valamikor úgy adódik, hogy kicsi, de mégis lényeges erőfeszítéssel meg tudok majd keresni bizonyos mennyiségű pénzt... a szabadidőm kárára. Ugyanúgy, ahogy vannak krónikus munkakerülők, léteznek olyanok is, akik nem ismernek olyat, hogy nem végzik el a rájuk bízott dolgokat. Ha meg tudják, hogy úgymint eljön, hívják, minél többször megy, annál többször hívják... mármint az emberek. Mert valami mindig elromlik. Ami el tud romolni, az el is romlik, olyan nincs, hogy nem. Mostantól meg... hívnak majd mást. Mi a francnak mész már megint – kérdezem –, hisz majd megcsinálja más. Én is attól félek, mondja erre. Ezt nem tudtam megérteni, de hát az amplitúdó... az mindenkinél más, van, akinek nagyobb, vagy kisebb. Időben változó mennyiségek legnagyobb eltérése az egyensúlyi állapottól – ejtem ki hangosan, ráadva a motorra a gyújtást. Nadrággomb kigombolva, hogy ne szorítson, koszorú és kabát a hátsó ülésen. Az emberek-nél az amplitúdó azt mutatja, mire képesek. Ami az egyiknél még belefér, az a másikat tönkretesz. Egyszer talán majd a személyi igazolványokban is lesz egy ilyen adat. Aztán hengeghetnek majd egymás előtt a dolgozók, ki a jobb munkaerő. A polgártárs, aki a koporsóban fekszik, azt mondják... jó munkaerő volt. Terjedtek róla mindenféle hírek, mint általában a közismert emberekről. Ki tudja, melyik igaz, melyik nem... mindegy is. Hogy gyerekkorában tehénpásztorkodás közben kristályokból csinált rádiót, és működött is neki. A hatvanas években vagy mikor. A szája meg, lefogadom, nyitva lesz, mire odaérek a temetőbe. A halottak azért tesznek így, mert az utolsó másodpercekben végignézik az életüket, és elámulnak, mekkora barmok voltak. Tátva marad a szájuk, mert az utolsó pillanatban már tudják, hogyan kellett volna dönteniük azokban a pillanatokban, amikor... nem tudták. Megokosodnak a végére, arra a pár másodpercre, amelyben már azt sem képesek kimondani, hogy... ejha. Azt hiszik, az élet arra van, hogy feszegezzék a saját határaikat. Mintha ez egy verseny lenne, hogy kinek nagyobb az amplitúdója. Ki bír többet. Egyébként középút itt sincs, mert a világ népességét főleg két típusú ember alkotja, az egyik csoportban azok, akik mindent leszarnak, a másikkban pedig, akik semmit nem képesek vállrándítással elintézni. Mire ezt megállapítom, már jócskán benne vagyok a délutánban. Úgy döntök, bekapcsolom az autórádiót, hátha sikerül elkapni azt a számot, amelyikben a vézna fekete ruhás lány a vas-tag csövű puskáról énekel. Áttekerem a frekvenciát, kicsit meginog a bal kezem. Észre sem

veszem, hogy majdnem lesodrok egy biciklist az útról. Persze hogy nincs kivilágítva, mind-egy, nem dudálok, úgyis... minek. A temetésről meg el fogok késni. Az egyik faluban lecsukott sorompó fogad, előttem traktor. Soha ne sajnáld, ha egy buliból elkézel, mondta egyszer Béla. Az a Béla, aki utálja a tormamártást. Temetésről elkésni... az vajon kínos? Ott már nincs nagyon miről lemaradni. A temetésekben tehát van egy jó nagy adag feleslegesség. Lényegében csak intézményesítik, hogy valakinek... letelt a szolgálat. Emelkedik a sorompó, a traktort megelőzőm a síneken. A szemből jövők integetnek, normális vagyok-e. Vissza-intek, jelezve, hogy nem, de valószínűleg nem értik. Pörgetem tovább a motort, elhagyom a nyári dinnyeárusok helyét. Körben a földek összevissza szabdalva, olyan a hegyoldal, mint a sakktábla. A koporsóban fekvő ember élete során sokszor elmondta, hogy annak idején csak egyvalaki volt képes megverni őt sakokban, a Feri... a melyik is... a Balaskó Feri valamilyik közeli faluból. Egyszer meg a konyhából, vacsora közben legyőzte a két fiát, akik a szomszédos nappaliban tologatták a figurákat... helyette is. Fejből lesakkozta őket. Bástyával a dé nyolcra – meg ilyeneket mondhatott... teli szájjal. Négy óra tíz perc... a temetés négykor kezdődik. Még néhány kilométer, és ott vagyok... de minek, amikor... már elkéstem. Nem is vagyok odavalósi, mindenki engem fog bámulni. De legalább kiöltöztem. A dombot már látom. Minden valamirevaló temető dombon van. Felkanyarodok a halottasház felé, látom a piros, kék és szürke autókat, ahogy gőzölögve várakoznak a deres fűben, mint az elefántok. A halottasház melletti úton tömeg. Mindenki feketében, itt-ott bukkan csak fel egy-egy szürke vagy zöld kabátos. Több férfin sapka sincs, pedig érzem, hogy a szél... majd letépi az autóról a tükröt. Kettes fokozaton, motorfékkel ereszkedem a temető kerítése mellett, vala-

hová le kellene parkolni. Körülményes dolog ez a... temetés vagy minek mondják. A végrendeletembe éppen ezért beleírom majd, hogy engem ne temessenek el, hanem fogják a hamvaimat, és szórják szét valamelyik domboldalon. Vagy öntsék egy folyóba, hogy a vize tovább vihesse... Dunából a Fekete-tengerbe, Boszporusz, meg a kistestvérei, a Dardanellák között... a Gibraltári-szoroson át, az Atlanti-óceánba, satöbbi. Viszont a gyerekeimnek alighanem semmi kedvük nem lesz majd ilyen szarságokkal bíbelődni. Eltemettetnek vagy elhamvasztatnak – amelyik egyszerűbb lesz, aztán oda kerülök, ahol épp lesz hely, vagy... üresedés. Mert manapság már a földből is kidobnak, ha nem fizetik a hozzátartozók a sírhelybérletet évente. Kidobnak a kukába. Ennyi erővel rakhatnának egyből a szemétkébe. A hasznavehetetlen dolgok elvégre oda valók. Annak meg, hogy valaki évente virágot vigyen egy kupac hamunak, igazán semmi értelme. Én akkor már rég máshol leszek, utolsó dolgom lesz azon aggódni, hogy évek múltával hová rakják a penészes hamvaimat vagy a porladó csontvázszerkezetet. A temetőkapu előtt elhaladva megpillantom a feliratot: Feltámadunk! Hát akkor meg minek kockáztatni egy meghűlést? – engedem vissza rezignáltan a tengelykapcsolót, minimális gázt adva, nehogy a gyászolók ideforduljanak a motorzajra. Csorgok tehát szépen tovább az utca végéig, majd a kereszteződésben balra, és vissza, ki a faluból abba az irányba, ahonnan jöttem. Temetés... na persze. Ez olyan, mintha a kedvenc világoskék vihar-kabátomat ásnám el a földbe, és járnék hozzá évente gyertyákkal meg virágokkal... olyan jó kis kabát volt, olyan jól szolgált, de kár, hogy már nincs itt. A morvaországi Prostějovban készült. Nem engedte át a szelet sem, és a zsebeit is jól tele lehetett pakolni. Vállban mondjuk kicsit szűk volt, de hát, istenem, senki sem tökéletes. Béke poraira.